

Tyrkjaránið

Kennsluleiðbeiningar

**Tyrkjaránið
Kennsluleiðbeiningar**

© 2013 Rakel Ósk Guðmundsdóttir og Valdimar Unnar Jóhannsson

Myndir: Bergrún Íris Sævarsdóttir
Prentvinnsla: Leturprint

Efnisyfirlit

Inngangur	1
Um kennsluleiðbeiningarnar	2
Um kennsluaðferðirnar	3
Um samþættingu	4
Um námsmat.....	5
Fyrsti hluti:.....	6
Saga Tyrkjaránsins.....	6
Kortagerð.....	10
Leikræn tjáning	14
Persónugerð	18
Tóvinna og fatalitun.....	22
Vefnaður.....	26
Skapandi ritun	30
Annar hluti:	32
Hugarflug með leiðsögn.....	32
Google earth.....	36
Veðurfar	38
Trúarbrögð.....	40
Skrifa bréf	42
Leiðarbók.....	44
Priðji hluti:	48
Undirbúningur fyrir uppskeruhátið	48
Uppskeruhátið	50
Viðaukar.....	55
Atriðisorðaskrá	70
Heimildir	71

Inngangur

Fjölmargir merkir atburðir hafa gerst á Íslandi á síðustu áratugum. Margir af þeim hafa gleymst og finnst okkur Tyrkjaránið hafa verið einn þeirra. Í ljósi þess ákváðum við að útbúa þessar kennsluleiðbeiningar um Tyrkjaránið. Markmið okkar með þessu verkefni er að kynna Tyrkjaránið fyrir nemendum á sem fjölbreyttastan hátt til að vekja áhuga þeirra. Með þessu komum við inn á mörg svið Aðalnámskrár grunnskóla, almenna hluta (2011) sem fjallar um fjölbreytileika og mikilvægi hans í kennslu og kennsluháttum. Þegar við hugsuðum um fjölbreytileika, var samþætting það fyrsta sem okkur datt í hug. Okkur finnst hún hafa orðið undir í grunnskólakennslu þar sem okkar tilfinning er sú að kennrar vinni of mikið hver í sínu horni sem verður þess valdandi að nám nemenda verður slitrótt en ekki heildstætt. Vegna þessa ákváðum við að samþætta námsgreinar sem í fyrstu áttu að vera einungis samfélagsgreinar og textílmennt en þegar verkefnið var í vinnslu tvinnuðust mun fleiri námsgreinar inn í. Sem dæmi má nefna íslensku, upplýsingatækni, leiklist og myndmennt, en það eru námsgreinar sem einnig koma við sögu.

Þessar kennsluleiðbeiningar eru hugsaðar fyrir kennslu í 7. bekk grunnskóla. Þær samanstanda af 30 kennslustundum en skipting á milli námsþátta er einungis til viðmiðunar. Nemendur hafa frjálst val á skilum á verkefnum en huga þarf að því að í lokin er uppskeruhátíð þar sem nemendur kynna verkefni sín. Kennsluleiðbeiningarnar byggjast þannig upp að með hverjum námsþætti fylgir sniðmát sem kennrar vinna eftir. Á samliggjandi síðu má finna upplýsingar um kennslustundina, henni er skipt upp í lotur þar sem tímarnar eru misjafnlega langir, allt frá 40 mín. upp í 120 mín. Þegar við á eru nánari upplýsingar um kennslustundina á næstu tveimur síðum. Í viðauka, sem er aftast í bókinni, eru síður til ljósritunar. Þar má finna verkefni sem ætluð eru fyrir nemendur, myndir og matsblöð. Við gerum ráð fyrir því að tveir kennrar samfélagsgreina og textílmenntar, vinni saman í gegnum allt verkefnið og styðji hvor annan í kennslunni. Þessar leiðbeiningar miða að því að allir kennrar geti tekið þær og unnið eftir þeim. Unnum við að því að gera leiðbeiningar sem fjölbreyttastar til að nemendur hefðu gaman af og fræddust í leiðinni á árangursríkan hátt þar sem allir finna eitthvað við sitt hæfi.

Um kennsluleiðbeiningarnar

Þessar leiðbeiningar eru settar þannig upp að með hverjum námsþætti fylgir sniðmát sem unnið er eftir. Í hverju sniðmáti má finna:

Hvað gerir kennari:

Hvað gera nemendur:

Bekkjarskipulag:

Námsefni og gögn:

Hafa ber í huga:

Á samliggjandi síðu má finna:

Hæfniviðmið:

Tími:

Viðfangsefni:

Kennsluaðferðir:

Leiðarbók:

Á næstu opnu er að finna ýmsar upplýsingar fyrir kennara til frekari útskýringa á hverjum námsþætti fyrir sig. Aftast í leiðbeiningunum má svo finna verkefni til ljósritunar sem ætluð eru kennurum og nemendum.

Um kennsluaðferðirnar

Eins og áður hefur komið fram notum við fjölbreyttar kennsluaðferðir. En kennsluaðferð er það skipulag sem kennari notast við í kennslu sinni til að koma námsefni til skila til nemenda þannig að þeir læri af (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). Hér að neðan fjöllum við stuttlega um þær kennsluaðferðir sem við notum í kennsluleiðbeiningunum og hvaða flokki þær tilheyra, samkvæmt skilgreiningu Ingvars Sigurgeirssonar (1999) en nánari útskýringu á þeim er að sjá í hverjum námsþætti fyrir sig.

Útlistunarkennsla byggist á því að kennrarar miðla þekkingu til nemenda og eru gerðar miklar kröfur til kennara um góða þekkingu á viðfangsefninu. Við notumst við tvær kennsluaðferðir úr þessum flokki; sýnikennslu og sýningar.

Pulunám og þjálfunaræfingar byggjast á því að þekking nemenda er könnuð og markmiðið er að festa hana í minni þeirra. Við notumst við eina kennsluaðferð úr þessum flokki; vinnublaðakennslu (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).

Verklegar æfingar byggjast á því að þjálfa ákveðin vinnubrögð. Við notumst við eina kennsluaðferð úr þessum flokki; verklega kennslu.

Umræðu- og spurnaraðferðir byggjast á því að virkja nemendur í umræðum og rökræðum ásamt því að hafa skoðanaskipti. Mikilvægt er að kennari láti nemendur kljást við krefjandi spurningar. Við notuðumst við þrjár kennsluaðferðir úr þessum flokki; stýrða umræðu, umræðuhópa og þankahríð.

Innlifunaraðferðir og tjáning byggjast á því að nemendur sjái fyrir sér lifandi eða dauða hluti í huganum ásamt því að lifa sig inn í mismunandi aðstæður. Við notuðumst við fjórar kennsluaðferðir úr þessum flokki; hugarflug með leiðsögn, leikræna tjáningu, myndsköpun – myndræna tjáningu, skriflega tjáningu – ritun.

Leitaraðferðir byggjast á því að nemendum eru kenndar aðferðir við að afla sér upplýsinga og vinna með þær á skipulegan hátt. Við notuðumst við eina kennsluaðferð úr þessum flokki; efnis- og heimildakönnun.

Um sampættingu

Eins og áður hefur komið fram notum við sampættingu í þessari kennslu, okkur þykir þess vegna vel við hæfi að byrja á því að fjalla um skilgreiningar orðsins.

Til eru ýmsar skilgreiningar á hugtakinu *sampætting* og eru ekki allir sammála um notkun þess. Þegar athuguð er skilgreining orðsins í *Íslenskri orðabók* (2005), sem Mörður Árnason ritstýrði, kemur í ljós að orðið „að sampætta“ eða „sampætting“ merkir:

Samþætta s 1 tengja, fléttu saman • (afleidd merking) tengja saman >*sampætta námsgreinar* 2 splæsa

Samþættjing - ar KVK samtenging, samfléttun

Eins og orðið er lýsandi þá virðist vera erfitt að finna kennslufræðilega skilgreiningu á hugtakinu. Lilja M. Jónsdóttir (1995) segir í meistaraprófsritgerð sinni *Integrating the Curriculum: A Story of Three Teachers* að margir höfundar forðist að skilgreina hugtakið eða að þeir séu of vanir hugtakinu til að skilgreina það, enda sé ekki til ein ákveðin skilgreining á því. Lilja kýs í fyrrnefndri meistaraprófsritgerð sinni að skilgreina hugtakið á þessa leið:

Sampætting viðfangsefna er leið fyrir kennarann og nemendur að sannreyna í skólastarfi að veröldin er ekki samhengislaus (brotakennd), heldur er hvað öðru háð. Í sampættingu þarf þekkingu og leikni frá öllum þekkingarsviðunum. Sampætting krefst samstarfs kennara og nemenda í leit þeirra að lausnum; á því hvað á að gera við þekkinguna og hvernig deila má henni með öðrum. Sampætting er vegurinn að námsefnisgerð (bls. 51).

Okkur finnst þessi skilgreining mjög lýsandi fyrir sampættingu og hversu mikilvæg hún er og höfðum við hana því að leiðarljósi í þessum kennsluleiðbeiningum.

Um námsmat

Námsmat er mikilvægur hluti af skólastarfi, án þess er erfitt að segja til um námsrárangur og námsframvindu einstakra nemenda. Fram kemur í Aðalnámskrá grunnskóla (2011) að megintilgangur námsmats sé að veita leiðbeinandi upplýsingar um námið, meta hvort nemendur hafi náð settum markmiðum og stuðla að framförum í námi. Í þessu verkefni leggjum við áherslu á fjölbreytt námsmat í því skyni að koma til móts við þarfir sem flestra nemenda. Námsmatsaðferðirnar, sem við styðjumst við í þessu verkefni, eru:

Leiðsagnarmat: Í leiðsagnarmati eru niðurstöðurnar nýttar til að bæta nám nemenda. Í þessu ferli er upplýsinga aflað um stöðu nemenda í námi þeirra meðan á því stendur (Póra Björk Jónsdóttir, 2008).

Jafningjamat: Þegar nemendur vinna saman í hópum er mikilvægt að notast við jafningjamat. Í fyrsta lagi fá nemendur tækifæri til að meta vinnuframlag hópfélaga sinna og hópsins í heild. Í öðru lagi kynna hópar verkefni sín og aðrir hópar meta vinnu þeirra (Lilja M. Jónsdóttir, 1996).

Sjálfsmat: Mikilvægt er að nemendur fái að meta eigið vinnuframlag þar sem ábyrgð og þátttaka þeirra í náminu skiptir öllu máli (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).

Kennaramat: Mikilvægt er að kennari fylgist vel með vinnu nemenda. Það getur hann gert með því að ganga á milli nemenda og skrá niður athugasemdir. Séu nemendur í hópastarfi, þarf kennari einnig að vera vel vakandi fyrir því að allir nemendurnir séu virkir í sinni vinnu og hafi hlutverk innan hópsins. Þegar verkefni er lokið, þarf kennari að meta vinnu nemenda (Lilja M. Jónsdóttir, 1996).

Uppskeruhátíð: Nemendur setja upp sýningu með verkum sínum og sýna þau foreldrum/forráðamönnum. Mikilvægt er að uppskeruhátíðirnar séu vel skipulagðar og gott er að láta nemendur skipuleggja dagskrána með hjálp kennara og ákveða hvað skal gert og sýnt (Ingvar Sigurgeirsson, e.d.).

Leiðarbók: Með leiðarbók er átt við að nemendur útbúi hver fyrir sig bók sem þeir vinna verkefni í eftir hvern tíma (Lilja M. Jónsdóttir, 2001).

Fyrsti hluti:

Saga Tyrkjaránsins

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<p>- Skiptir nemendum í þriggja manna hópa eftir hópskiptingaleik, sjá bls. 8.</p> <p>- Skrifar umræðuspurningar á töfluna sem nemendur ræða eftir vídeóið, sjá bls. 8.</p> <p>Kveikja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kubbavídeó til að kynna sögu Tyrkjaránsins í grófum dráttum, sjá viðauka 1. - Kemur nemendum af stað í umræður. - Skráir niðurstöður umræðnanna á flettitöflu. - Kynnir tilgang leiðarbókar fyrir nemendum og stærð hennar ákveðin í sameiningu. Hún er útbúin í lok verkefnisins, sjá bls. 9. - Leggur fyrir fyrsta leiðarbókarverkefnið, sjá leiðarbók á bls. 7. 	<p>- Setjast saman í hópana.</p> <p>- Horfa á vídeóið.</p> <p>- Ræða saman um spurningarnar sem þeir fengu fyrir vídeóið.</p> <p>- Kynna niðurstöður sínar úr umræðuhópunum.</p> <p>- Ákveða í samráði við kennara stærð leiðarbókar.</p> <p>- Vinna leiðarbókarverkefni númer eitt.</p>	<p>- Þriggja manna hópar.</p> <p>- Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum.</p>	<p>- Kubbavídeó, flettafla, blað og skriffæri.</p>	

Fyrsta lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið: -Vekja áhuga nemenda á Tyrkjaráninu og kynna fyrir þeim helstu staðreyndir atburðarins.</p> <p>Tími: -40 mín.</p> <p>Viðfangsefni: - Saga Tyrkjaránsins.</p> <p>Um kveikju: -Kveikja er sú aðferð sem kennari notar til að fanga athygli nemenda í upphafi verkefnis/kennslustundar og miðar sú aðferð, sem hann velur, að því að halda athygli nemenda (Lilja M. Jónsdóttir, 2001).</p>	<p>Sýningar: -Með sýningum er átt við hvers konar uppstillingar á hlutum og myndum auk viðeigandi skýringa (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Umræðuhópar: - Nemendum er skipt í litla hópa sem ræða saman um ákveðið viðfangsefni, nægir að niðurstöður komi úr einum hópi og hinir bæti við (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Sýnikennsla: - Kennari eða nemandi sýnir tiltekin vinnubrögð eða aðferðir (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Skrifleg tjáning - ritun: - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p>	<p>Fyrsta færsla: - Hvað lærðir þú um Tyrkjaránið? - Hvað kom mest á óvart?</p> <p>Leiðbeiningar: - Leiðbeiningar um gerð leiðarbókar, sjá bls. 8. - Leiðbeiningar um frágang leiðarbókar, sjá bls. 46.</p>

Hópskiptingaleikur eftir dýrum:

Kennari skrifar nöfn dýra á miða, hvert dýr hefur þrjá miða. Nemendur draga einn miða. Dæmi um dýr eru hani, krummi, hundur, svín, hestur, mús, kind, kýr. Stærð bekkjarins ræður því hve mörg dýr þarf. Þrír nemendur draga sama dýr og eiga að gefa frá sér hljóð til að finna samstarfsfélaga sína. Nemendur röltu um stofuna og gefa frá sér dýrahljóðið sem á við þeirra dýr og ætlast er til að þeir tjái sig ekki á annan hátt til að finna samstarfsfélaga sína.

Umræðuhópar:

Nemendur sitja saman í þriggja manna hópum og ræða eftirfarandi spurningar eftir vídeóið.

Setjið ykkur í spor Tyrkjanna.

1. Hvernig líður þeim?
 2. Hvernig ætli sjóferðin hafi verið hjá þeim?
 3. Við hvernig kjör búa þeir og hver er tilgangurinn með ferðinni til Íslands?
- Setjið ykkur í spor Vestmannaeyinga
4. Hvernig líður þeim að vita af ræningjunum koma að landi?
 5. Hvernig hefðu þeir getað komist hjá árásinni?

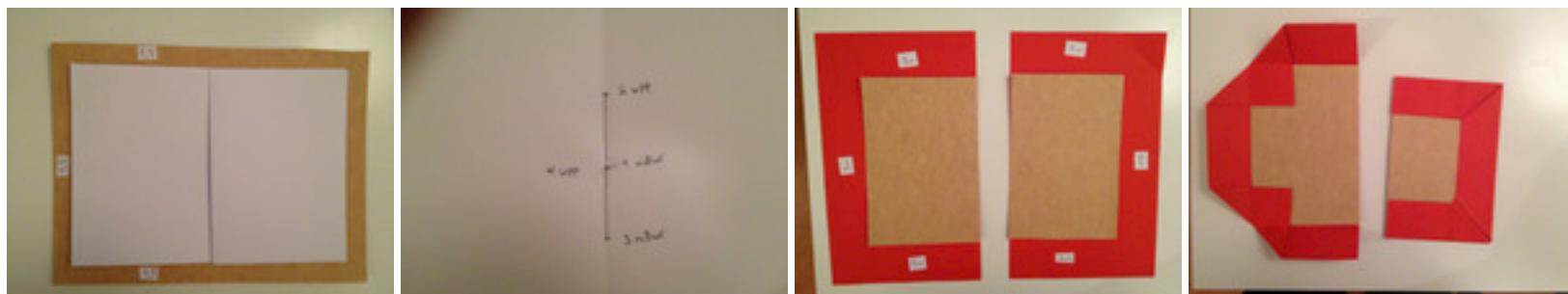
Kennari biður hóp 1 um svar við lið 1 og hinir hóparnir bæta við því sem þeim finnst vanta. Hópur 2 gefur svar við lið 2 og hinir hóparnir bæta við, svo koll af kolli. Kennari skráir niðurstöðurnar á flettitöflu.

Bókagerð

Þegar búið er að ákveða stærð á bókina er komið að því að brjóta og skera blöðin í hana. Kápan þarf að vera 1,5 cm stærri en blöðin allan hringinn, sjá mynd 1. Þegar blöðin eru tilbúin er merkt fyrir götunum sem saumað verður í og þau brotin um miðjuna í tvennt. Þá er gott að byrja á að merkja með blýanti í miðjuna og svo aftur 3-4 cm frá miðju að ofan og neðan, sjá mynd 2. Þá er tekinn upp síll eða gróf nál og búið til gat. Þráðurinn, sem saumað er með, þarf að vera tvisvar sinnum stærð bókarinnar. Byrjað er að sauma með því að stinga niður í miðjunni að aftanverðu, upp að ofan og niður aftur neðst, að lokum er komið upp í miðjunni, passa þarf að þráðurinn sé sitt hvorum megin við þráðinn í miðjunni, svo er bundið saman yfir þráðinn í miðjunni. Þráðurinn er svo styttur þannig að vel fari.

Kápa bókarinnar: Spjöldin tvö fyrir kápu eru lögð á pappírinn sem klæða á spjöldin með. Spjöldin eru við brún þar sem kjölurinn er en nær 5 cm frá á hinum hliðunum, sjá mynd 3. Nú er komið að því að límbera pappírinn og líma hann við spjöldin, hornin eru svo brotin og límd niður, sjá mynd 4. Þegar báðar hliðar kápu eru tilbúnar er komið að því að útbúa kjöl á kápuna. Kjölurinn þarf að vera 10 cm lengri en spjöldin og 7-8 cm á breidd. Breiddin ræðst af þykkt bókarinnar. Strikað er að innan $3 + 2 + 3 (= 8)$ eða $3 + 1 + 3 (=7)$. Kjölurinn er límborinn og spjöldin límd á eftir strikunum. Þegar kjölbandið er komið á, eru blaðsíðurnar límdar inn í bókina, fremsta og aftasta síðan límist við kápuna. Þegar bókin er tilbúin er gott að pressa hana.

(Lilja M. Jónsdóttir, 2001)

Kortagerð

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<p>Kveikja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Myndir frá Vestmannaeyjum, sjá viðauka 2. - Skiptir nemendum í þriggja manna hópa eftir punktaleik, sjá bls. 12. - Sýnikennsla um það hvernig kápa leiðarbókar er gerð. - Kynnir fyrir nemendum hvernig kortið er útbúið og hvað þarf að koma fram, sjá bls. 13. - Kynnir safnmöppu fyrir nemendum og sýna þeim hvernig hún er gerð. - Leggur fyrir annað leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 11. - Sjá nánari útfærslu á kennslustundinni bls. 12. 	<ul style="list-style-type: none"> - Skoða myndir frá Vestmannaeyjum. - Útbúa kápu á leiðarbókina. - Útbúa stórt kort af Vestmannaeyjum. - Útbúa safnmöppu fyrir verkefnin. - Vinna leiðarbókarverkefni númer tvö. 	<ul style="list-style-type: none"> - Allur bekkurinn. - Einstaklingsverkefni í leiðarbók. - Þriggja manna hópar í kortagerð. - Einstaklingsverkefni í safnmöppu. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Myndir frá Vestmannaeyjum. - Límmiðar fyrir punktaleik. - Maskínupappír, mynd- eða skjávarpi, skriffaði, málning og penslar. - Spjöld í kápu, pappír utan um kápu og lím. - Karton, heftarar og skriffaði. - Blað. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mynd af korti, sjá viðauka 3 (Steinunn Jóhannesdóttir, 2010) - Mikilvægt er að kennrarar sjái um hópskiptinguna þar sem þessir þrí nemendur koma til með að vinna mikið saman. Punktaleikurinn er tilvalinn til þess að stýra skiptingunni, sjá bls. 12.

Önnur lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Að nemendur sjái fyrir sér atburðinn með staðsetningu helstu staða í huga. -Að nemendur þjálfist í samvinnu, að taka tillit til annarra og komast að samkomulagi. -Að nemendur vinni hugmynd frá skissu að fullunnu verki. <p>Tími: -80 mín.</p> <p>Viðfangsefni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leiðarbókar- og safnmöppugerð. -Kortagerð. <p>Um hópskiptingu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huga þarf að ýmsu þegar nemendum er skipt upp í hópa, meðal annars því að sumir nemendur vinna mjög vel saman á meðan aðrir geta ekki unnið saman. Í ljósi þess er mikilvægt er að kennari noti fjölbreyttar aðferðir við hópskiptingu (Lilja M. Jónsdóttir, 2001). 	<p>Sýnikennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennari eða nemandi sýnir tiltekin vinnubrögð eða aðferðir (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Verkleg kennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verklegi þátturinn er stærsti hluti kennslunnar en fræðilegi þátturinn fylgir alltaf með (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Myndsköpun - myndræn tjáning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verkefni sem byggja á myndrænni útfærslu. Nemendur túlka viðfangsefnið á myndrænan hátt (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Skrifleg tjáning - ritun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). 	<p>Önnur færsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Útskýrið með orðum leiðina að heiman og í skólann ykkar og teiknið. Reynið að hafa útskýringarnar svo nákvæmar að hver sem er gæti gengið þar á milli.

<p>Fyrir kennara:</p> <p>Tíminn byrjar á því að kennarar sýna nemendum myndir frá Vestmannaeyjum, sjá viðauka 2.</p> <p>Þegar nemendur hafa skoðað myndirnar er sýnikennsla um það hvernig kápa leiðarbókar er gerð, sjá bls. 9. Þegar sýnikennslunni er lokið fara nemendur að útbúa kápu á leiðarbókina sína.</p> <p>Leiðarbókin sjálf er útbúin þegar verkefninu er lokið til að blaðsíðufjöldinn passi. Þegar nemendur hafa lokið við kápuna útbúa þeir safnmöppu sem einstaklingsverkefni eru sett í, sjá bls. 13. Þegar fyrsti nemandinn í hópnum hefur lokið við safnmöppu fer allur hópurinn og teiknar upp kort á maskínupappír með aðstoð mynd- eða skjávarpa. Þegar nemendur hafa lokið við að teikna upp kortið fara þeir að borðinu og merkja inn á þá staði sem beðið er um og útbúa heimili fjölskyldunnar og skipin sem ræningjarnir komu á. Einnig þurfa þeir nemendur, sem eiga kápuna eftir, að klára hana. Þegar kortið er tilbúið, fá nemendur kassalok til að geyma sameiginleg verkefni.</p>	<p>Punktaleikur:</p> <p>Kennarar eru búnir að verða sér út um punkta-límmiða.</p> <p>Nemendurnir raða sér svo upp í hring og loka augunum. Kennarar ganga á milli og setja einn punkt á enni hvers nemanda. Þegar allir nemendur eru komnir með punkt á ennið opna þeir augun og röltu um stofuna í þeim tilgangi að finna nemendur með sama lit og þeir. Mikilvægt er að nemendur tjái sig ekki með orðum á meðan þessu stendur, þeir mega heldur ekki benda á eða toga í þá nemendur sem eru með sama lit á punkti. Þeir eiga aftur á móti að brosa, eða nikka til þeirra sem eru með sama lit.</p>
--	--

Kortagerð:

Kortið er teiknað á maskínupappír, það er svo málað í viðeigandi litum og einnig sjórinn í kring.

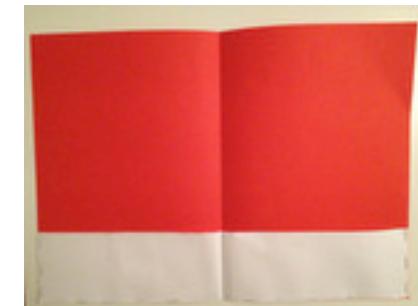
Hóparnir eiga að merkja eftirfarandi atriði inn á kortin sín:

Landakirkja, Stórhöfði, Ræningjatangi, höfnin, Dönskuhúsin, Skansinn og Hundraðmannahellir.

Heimili fjölskyldunnar og skipin, sem ræningjarnir komu á, eru klippt út úr öðru blaði og límd á kortið.

Safnmappa:

Byrjað er á því að brjóta A3 blað jafnt í tvennt á lengdina. Þá er komin stærðin á safnmöppunni. Sníða á renning sem nær yfir alla breiddina á blaðinu, um 8 cm á hæð. Renningurinn er heftaður vel á blaðið þannig að blöðin, sem fara í möppuna, renni ekki úr henni, sjá mynd.

Leikræn tjáning

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<ul style="list-style-type: none"> - Kynnir fyrir nemendum tilgang tímans (kynnast sögu Tyrkjaránsins nánar). - Ég er frábær eins og ég er, sjá bls. 16. - Skiptir nemendum í hópa, 4 saman. - Segjir nemendum sögu, sjá viðauka 4. - Fer með nemendur í kyrrmynd, sjá bls. 16. - Fer með nemendur í spuna, sjá bls. 17. - Fer með nemendur í kastljós, sjá bls. 17. - Fer með nemendur í samviskugöng, sjá bls. 17. - Útbýr ljóð með nemendum, sjá bls. 17. - Leggur fyrir þriðja leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 17. 	<ul style="list-style-type: none"> - Taka þátt í leikrænni tjáningu. - Vinna leiðarbókarverkefni númer þrjú. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nemendur sitja á stólum í hring. - Fjögurra manna hópar. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> -Saga, sjá viðauka 4. -Flettitafla. -Blað og skriffæri. 	

Priðja lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Að nemendur læri um Tyrkjaránið í gegnum leiklist. - Að nemendur hafi góð tök á leikrænni tjáningu og grundvallarreglum í spuna. <p>Tími:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 80 mín. <p>Viðfangsefni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leikræn tjáningu. <p>Um leikræna tjáningu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nemendur vinna með ákveðið viðfangsefni. Þar setja þeir sig í spor persónanna og lifa sig inn í aðstæður þeirra. Nemendur byggja ofan á eigin reynslu og auka þar með þekkingu sína (Ása Helga Ragnarsdóttir og Rannveig Björk Porkelsdóttir, 2012). 	<p>Kyrrmynd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nemendur stilla sér upp eins og styttur, í ákveðnum tilgangi (Anna Jeppesen og Ása Helga Ragnarsdóttir, 2004). <p>Spuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nemendur túlka framvindu sögunnar með orðum og leik. Gott er að byrja og enda spuna á kyrrmynd (Anna Jeppesen og Ása Helga Ragnarsdóttir, 2004). <p>Kastljós:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Einn nemandi er í kastljósinu sem ákveðin persóna, aðrir nemendur spryrja hann spurninga (Anna Jeppesen og Ása Helga Ragnarsdóttir, 2004). <p>Samviskugöng:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Innri hugsanir ákveðinnar persónu og vangaveltur um hana (Anna Jeppesen og Ása Helga Ragnarsdóttir, 2004). 	<p>Priðja færsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvernig fannst ykkur að taka þátt í leikrænni tjáningu? - Hvað lærðuð þið í tímanum?

Kennrar verða búnir að raða stólum í hring þegar nemendur koma í tímann. Nemendur velja sér stól og setjast. Áður en haldið er í kennslu um Tyrkjaránið í gegnum leikræna tjáningu er byrjað á kveikju um leikræna tjáningu til að fá nemendur til að kynnast betur. „Ég er frábær eins og ég er“ er tilvalinn leikur til þess að kynnast betur og ætlum við þess vegna að byrja kennslustundina á honum.

Ég er frábær eins og ég er:

Allir nemendur hugsa um eitt atriði sem er einstakt við sig. Kennari byrjar á að segja það sem er einstakt við sig. Ef það atriði á við um fleiri í hringnum, setjast þeir á kennarann. Kennari þarf þá að hugsa um annað atriði til að verða aftur einn á sínum stól. Þegar það tekst hjá honum er komið að næsta í hringnum sem situr honum á vinstri hönd (Helgi Grímsson, 2007).

Gott er að hafa í huga þá reglu að hver nemandi segi bara þrisvar sinnum til að allir fái að „ver’ann“ einu sinni.

Hópskipting:

Kennrar skipta nemendum í hópa, fjórir í hverjum hóp, eftir því hvernig þeir sitja í hringnum, fyrstu fjórir saman, svo koll af kolli.

Saga:

Sjá viðauka 4.

Kyrrmynd:

Kennrar láta hópana draga viðfangsefnið sem þeir eiga að túlka. Nemendur hafa eina mínútu til að ákveða eftirfarandi atriði: karl eða kona, aldur og nafn.

Hópur 1: Sýnir þegar Tyrkir koma á land í Vestmannaeyjum.

Hópur 2: Sýnir þegar fólkini er rænt að heiman.

Hópur 3: Sýnir fólkvið í Dönskuhúsunum.

Hópur 4: Sýnir fólkvið í skipunum.

Hópur 5: Sýnir fólkvið við komuna til Alsír.

Hópur 6: Sýnir fólkvið á uppboðinu í Alsír.

Einn hópur sýnir í einu og kennari spyr: Hver ert þú? Hvað ertu að gera? Hvernig líður þér? Að þessu loknu setjast nemendur (Ása Helga Ragnarsdóttir og Rannveig Björk Þorkelsdóttir, 2012).

<p>Spuni:</p> <p>Hóparnir fá eina mínútu til að spinna út frá kyrrmyndinni sem þeir bjuggu til fyrr í tímanum (Ása Helga Ragnarsdóttir og Rannveig Björk Þorkelsdóttir, 2012).</p> <p>Kastljós:</p> <p>Nemendur bjóða sig fram til að taka þátt í kastljósi. Ef fleiri en einn nemandi býður sig fyrst fram, velur kennari. Ef nægur tími gefst, er möguleiki á að taka nokkra nemendur í kastljós.</p> <p>Einn nemandi situr á stól fyrir framan hina. Kennari ákveður í hvaða hlutverki hann er og hinir nemendurnir spyrja hann spurninga (Ása Helga Ragnarsdóttir og Rannveig Björk Þorkelsdóttir, 2012).</p> <p>Dæmi um hlutverk:</p> <p>Tyrki sem kemur á land í Vestmannaeyjum.</p> <p>Einstaklingur sem var rænt í Vestmannaeyjum.</p> <p>Einstaklingur á upphoðinu.</p>	<p>Samviskugöng:</p> <p>Nemendur standa í tveim röðum og snúa hver á móti öðrum. Kennari gengur í gegnum göngin í hlutverki Vestmannaeyings. Allir nemendur eru í hlutverki Vestmannaeyings og segja eina setningu þegar Vestmannaeyingurinn gengur í gegnum göngin. Í annarri röðinni telja nemendur Vestmannaeyinginn á að flýja frá Vestmannaeyjum. Í hinni röðinni telja nemendur Vestmannaeyinginn á að vera í Vestmannaeyjum. Hvað velur Vestmannaeyingurinn? (Ása Helga Ragnarsdóttir og Rannveig Björk Þorkelsdóttir, 2012).</p> <p>Ljóðagerð:</p> <p>Í lokin býr nemendahópurinn til sameiginlegt ljóð. Í upphafi ljóðsins ákveða kennrar og nemendur hvernig ljóðið eigi að byrja. Nemendur nefna allir eitt orð sem tengist Tyrkjaráninu. Kennari skráir orðin á flettitöflu og myndar ljóð.</p>
--	---

Persónugerð

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<p>Kveikja:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Sýnir nemendum myndir af fatnaði frá tínum Tyrkjaráns, sjá viðauka 5. -Myndirnar sýna íslenskt alþýðufólk á 18. öld og stúlku undir 10 ára aldri á 18. öld. (Fríður Ólafsdóttir, 1999) og (Ponzi, 1987). -Sýnir nemendum hvernig á að útbúa persónuna, sjá bls. 20. - Leggur fyrir fjórða leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 19. 	<ul style="list-style-type: none"> - Skoða myndir og hugleiða hvernig þeirra persóna eigi að líta út. - Ákveða hver á að gera hvaða fjölskyldumeðlim. - Allir búa til eina persónu og klippa hana út úr pappaspjaldi. - Búa til snið af peysu og buxum með því að klippa pappírspersónuna út. - Sníða föt eftir sniðinu á persónuna sína, hafa 5-7 mm saumfar. - Byrja á að líma fötin á persónuna (pappann) og varpa svo fötin saman. - Vinna leiðarbókarverkefni númer fjögur. 		<ul style="list-style-type: none"> - Sömu þriggja manna hópar og í kortagerð. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Myndir af fatnaði, blað, pappi (cheerios kassi, pappakassi eða annað sem til er), skæri, skriffæri, efni, tituprjónar, mælistikur, krítar, lím og lopi.

Fjórða lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Að nemendur útskýri og sýni vinnuferlið sem á sér stað frá hugmynd að afurð. - Að nemendur leggi mat á eigin verk og vandi vinnubrögð sín. - Að nemendur vinni sjálfstætt og undir leiðsögn kennara. - Að nemendur nýti þekkingu sína á skapandi hátt. <p>Tími:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 120 mín. <p>Viðfangsefni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Persónugerð. 	<p>Sýnikennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennari eða nemandi sýnir tiltekin vinnubrögð eða aðferðir (Ingvar Sigurgerisson, 1999). <p>Verkleg kennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verklegi þátturinn er stærsti hluti kennslunnar en fræðilegi þátturinn fylgir alltaf með (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Skrifleg tjáning - ritun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). 	<p>Fjórða færsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er einhver sjáanlegur munur á fatnaði frá tímum Tyrkjaránsins og á okkar tímum, þá hver? - Fjallið ítarlega um persónuna sem þið bjugguð til. Nafn, kyn, aldur, áhugamál, staða innan fjölskyldunnar (t.d. faðir), heimilisaðstæður og annað sem ykkur dettur í hug. - Hvernig gekk að búa til persónuna?

Fyrir kennara:

Nemendur vinna í sömu þriggja manna hópum og áður, hver og einn nemandi vinnur að einni persónu sem myndar þriggja manna fjölskyldu með hópnum. Nemendur þurfa að ákveða í byrjun hver á að gera hvaða fjölskyldumeðlim.

Verklýsing:

Tveir og tveir nemendur geta verið saman með eitt A4 blað. Blaðið er brotið í tvennt á breiddina og síðan rifið eða klippt í miðjuna, þá er kominn einn helmingur fyrir báða nemendurna sem þeir nota til að útbúa persónuna. Persónan er útbúin með því að brjóta helminginn af A4 blaðinu aftur í tvennt en nú á lengdina. Þá er komið að því að teikna upp helming persónunnar, gott er ef teikningin nær yfir næstum allt blaðið, sjá mynd 1. Mikilvægt er að enni persónunannar sé hátt til auðveldara sé að festa á hár. Aðeins annar helmingur er teiknaður í einu til að fá báðar hliðar persónurnar eins. Þegar búið er að teikna er persónan klippt út, þetta er skapalónið sem notað er fyrir pappapersónuna og fötin. Pappírspersónunni er nú tyllt á pappa og teiknað og síðan klippt eftir henni, þetta er persónan sem verður klædd í föt.

Nú er pappírspersónan komin í hlutverk sniðs. Þá er til dæmis klippt frá hálsi að mitti, þá er komið fullkomið snið fyrir bol eða peysu og buxur, sjá mynd 2. Nú er komið að því að búa til fötin á persónuna. Þá er efnið lagt saman, ranga á móti röngu, sniðið lagt á efnið og tituprjónað við. Huga þarf að því að hafa smá pláss fyrir saumfar en það á að vera um 5-7 mm. Merkt er fyrir saumfarinu með krít, þegar því er lokið er efnið klippt, sjá mynd 3. Nú eru tituprjónarnir teknir úr, lím er borið á pappann þar sem efnið á að vera til að það haldist vel á og svo er efnið sett á, fyrst buxur, svo peysa, mjög gott að líma aðeins á buxnastrenginn til að peysan falli vel að. Réttan á efninu á að snúa út og efnið á að ná aðeins út fyrir pappann á öllum köntum, sjá mynd 4. Þegar búið er að líma, eru fötin saumuð saman eins nálægt brún og hægt er, gott er að nota varpspor. Þegar persónan er komin í buxur og peysu er möguleiki á að setja á hana belti, vettlinga, skó, skikkju eða annað sem nemendum dettur í hug og hæfir þessum tíma. Næst eru augu, munnur og nef límd eða teiknuð á. Hárið er útbúið úr garni en möguleiki er á því að fléttu garnið fyrir hár, prjóna garnið og rekja upp og þá eru komnar krullur. Að lokum er hárið límt á. Þá er persónan tilbúin, sjá mynd 5.

Mynd 1

Mynd 2

Mynd 3

Mynd 4

Mynd 5

Tóvinna og fatalitun

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<p>Kveikja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sýnir fyrstu 13 mín. af myndbandinu <i>Íslenska ullin</i> eftir Fríði Ólafsdóttur (1996). - Skiptir nemendum upp í fjóra hópa fyrir stöðvavinnu eftir mánaðarleik. - Hóparnir eru að: Kembra, spinna, lita garn og þæfa, sjá nánar bls. 24 og 25. - Leggur fyrir fimmta leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 23. 	<ul style="list-style-type: none"> - Horfa á myndband. - Kembra ull með ullarkömbum. - Spinna ull með halasnældum. - Lita hvítan léttlopa eða kambgarn. - Þæfa utan um Stein. - Vinna leiðarbókarverkefni númer fimm. 		<ul style="list-style-type: none"> - Fjórir hópar í stöðvavinnu. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kista frá Þjóðminjasafni; kambar, snældur. - Jurtir, karry, bláber eða annað sem nemendum dettur í hug til að lita með, borðedik, salt, hanskar, pottur, sleif, sigti, vatn, eldavél, léttlopi eða kambgarn. - Óunnin ull, vatn, sápa, handklæði, flaska með gati á tappanum.

Fimmta lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Að nemendur læri helstu vinnubrögð við tóvinnu. - Að nemendur þrói hugmyndir sínar í textflverk. <p>Tími:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 120 mín. <p>Viðfangsefni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tóvinna og fatalitun. 	<p>Sýnikennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennari eða nemandi sýnir tiltekin vinnubrögð eða aðferðir (Ingvar Sigurgerisson, 1999). <p>Verkleg kennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verklegi þátturinn er stærsti hluti kennslunnar en fræðilegi þátturinn fylgir alltaf með (Ingvar Sigurgerisson, 1999). <p>Skrifleg tjáning - ritun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). 	<p>Fimmta færsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvað lærðuð þið í tímanum? - Hvernig fannst ykkur að kemba, spinna, lita garn og þæfa?

Hópskiptingaleikur eftir mánuðum:

Kennari biður nemendur fædda í jan., feb., mars að fara í eitt horn stofunnar, apríl, maí og júní fara í næsta og svo koll af kolli. Ef mjög er ójafnt í hópunum þarf kennari að bregast við því með því að færa nemendur á milli, úr fjölmennasta hópnum í þá hópa sem vantará.

Kemba:

Byrjað er á að leggja þunnt lag af ull í annan kambinn. Haldið er í kambinn með vinstri hendi, tómi kamburinn er í hægri hendi og er lagður yfir og honum strokið yfir ullina. Þegar kembt er, snúa sköftin hvert á móti öðru. Smátt og smátt greiðist úr ullinni, öðru hverju þarf að losa ullina í kambinum með því að snúa sköftunum saman. Þegar ullin er orðin vel kembd er hún losuð úr kömbunum með því að draga kambana saman fram og aftur með sköftin á móti hvort öðru (Hulda Á. Stefánsdóttir, 1984).

Spinna:

Þegar búið er að kemba er komið að því að spinna. Áður en byrjað er að spinna er gott að útbúa lyppu. Það er gert þannig að ullin er sett í aðra höndina og svo dregið lauslega úr henni í hæfilega þunna ræmu og henni komið fyrir í hinni hendinni. Þegar lyppan er tilbúin er henni vafið um höndina svo að auðveldara sé að spinna úr henni. Þegar byrjað er að spinna er ullin fest við bandspottann á halasnældunni með því að nudda henni saman við. Þá er komið að því að spinna, það er gert með því að rúlla snældunni eftir lærinu og fá góðan snúning á snælduna. Þegar þráðurinn er orðinn langur er honum vafið upp á snælduna.

Ef nemendur eru í vandræðum með að spinna lyppuna þá er möguleiki að láta þá hafa plötulopa og prófa sig áfram á honum (Fríður Ólafsdóttir, 1996).

Lita garn:

Byrja þarf að undirbúa garnið undir litun með því að vindu það í hespur, festa lausa enda og binda hespuna laust saman á þremur stöðum. Þetta er gert svo garnið fari ekki í eina flækju. Setjið jurtir og vatn í pott ásamt 1 msk. af salti og slatta af ediki, byrjið á að setja ekki of mikið af vatni til að liturinn verði dekkri. Nú er komið að því að kveikja undir pottinum og láta suðuna koma upp. Þegar suðan er komin upp, er látið sjóða þangað til liturinn er orðinn eins og við viljum hafa hann. Þegar liturinn er tilbúinn eru jurtirnar sigtaðar frá. Ekki slökkva undir pottinum heldur einungis lækka undir. Nú er garnið sett út í, látið vera þar þangað til garnið hefur náð þeim lit sem við viljum að það nái. Takið nú garnið upp úr pottinum, skolið og leggið til þerris (Sigrún Helgadóttir, Þorgerður Hlöðversdóttir, 2010).

Pæfing:

Til að byrja með þarf að blanda saman heitu vatni og sápu í flösku með gati á tappanum. Steinninn er þæfður með því að leggja nokkur lög af ull á steininn. Þegar ullin er komin á, er bleytt upp í ullinni, þá er sett örlítið meira af ull á steininn þannig að vel fari, þá þarf að bleyta meira upp í ullinni og byrja að nudda steininn til að fá ullina vel utan um steininn. Ef ekki er næg ull komin á steininn þá er að bæta við meiri ull og nudda meira eða þar til hann er orðinn hæfilega þæfður. Nú er ullin látin þorna.

Vefnaður

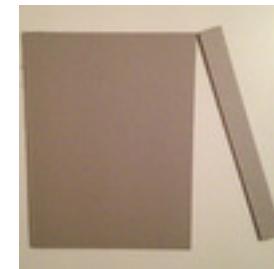
Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga	
<p>Kveikja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Til að byrja með sýnir kennari nemendum verk sem hefur verið ofið. - T.d. spjaldvefnað og vefnað sem hefur verið ofinn í vefstól, sjá bls. 29. - Útskýrir fyrir nemendum mikilvægi vefnaðar í fatagerð á þessum tíma. Þá fór mest af íslensku ullinni í vaðmál sem var okkar aðal gjaldmiðill á þeim tíma. - Kennari sýnir nemendum hvernig ofið er á pappaspjaldi, sjá bls. 28. - Útskýrir fyrir nemendum hvað er uppistaða og hvað er ívaf. - Leggur fyrir sjötta leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 27. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nemendur vefa litla prufu úr Álafosslopa sem gæti til dæmis orðið teppi fyrir persónuna. - Vinna leiðarbókarverkefni númer sex. 		<ul style="list-style-type: none"> - Einstaklingsvinna. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pappaspjald, pappaprik, sjá mynd bls. 28, skriffæri, skæri, fínn og sterkur þráður fyrir uppistöðu, Álafosslopi fyrir ívafið, blað og vefnál. 	<ul style="list-style-type: none"> - Finna til ofin verk fyrir tímann.

Sjötta lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Að nemendur skilji tíðaranda og menningu á tímum Tyrkjaráns. - Að nemendur geti unnið sjálfstætt og undir leiðsögn eftir leiðbeiningum. <p>Tími:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 40 mín. <p>Viðfangsefni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vefnaður á pappaspjaldi. 	<p>Sýnikennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennari eða nemandi sýnir tiltekin vinnubrögð eða aðferðir (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Verkleg kennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verklegi þátturinn er stærsti hluti kennslunnar en fræðilegi þátturinn fylgir alltaf með (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Skrifleg tjáning - ritun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). 	<p>Sjötta færsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hver haldið þið að hafi verið tilgangur vefnaðar á tímum Tyrkjaránsins? - Er vefnaður eins mikilvægur á okkar tímum og á tímum Tyrkjaránins? - Hvað er ívaf og hvað er uppistaða?

Vefnaður:

Til að byrja með er klippt niður í pappann með 1 cm bili á milli þar sem þræðirnir koma ofan í. Næst er að setja þráðinn upp á pappann sem verður uppistaðan fyrir vefnaðinn. Priki, eða svo kölluðu skilrúmi, er komið fyrir undir öðrum hverjum þræði, í annarri hverri umferð er svo hægt að opna þræðina þar sem skilrúmið liggur, í þeirri umferð er þar af leiðandi mjög auðvelt að skjóta nálinni í gegn. Þá er komið að því að byrja að vefa en þráðurinn, sem ofið er með, kallast ívaf, ofið er undir annan hvern þráð og svo í gagnstæða átt til baka. Þar sem bandið fór undir í fyrstu umferð fer bandið ofan á sama þráð í næstu umferð og koll af kolli. Fyrsta umferð byrjar í miðju stykki og ef skipta þarf um enda er það einnig gert í miðju stykki.

Eftir hverja umferð er svo þjappað með skilrúminu sem liggur undir þræðina, það er gert til að hafa stykkið þétt. Passa þarf vel að toga ekki of mikið í endana svo að stykkið haldi breidd sinni. Nú er bara að vefa þar til stykkið mælist 16-18 cm. Þegar stykkið hefur náð fullri lengd er komið að því að klippa það af pappanum, binda endana saman og sauma þá niður. Gott er að hafa í huga þegar ofið er að hliðin sem snýr að þér er bakhlið stykkisins og byrjað er að vefa í miðju stykki.

Spjaldvefnaður:

Ofið í vefstól:

Skapandi ritun

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga	
<ul style="list-style-type: none"> - Finnur til heimildir um Tyrkjaránið. - Útskýrir verkefnið fyrir nemendum, sjá viðauka 6. - Sýnir þeim hvernig heimildaskrá er útbúin samkvæmt APA, sjá bls. 31. - Leggur fyrir sjöunda leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 31 	<ul style="list-style-type: none"> - Sækja sér bækur eða aðrar heimildir um Tyrkjaránið. - Finna upplýsingar um Tyrkjaránið. - Vinna verkefni um fjölskylduna. - Útbúa heimildaskrá með þeim heimildum sem notaðar voru. - Ákveða útfærslu á skilum og framkvæma hana. - Vinna leiðarbókarverkefni númer sjö. 		<ul style="list-style-type: none"> - Sömu þriggja manna hópar og í korta- og persónugerð. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Heimildalisti, skriffaði, blað og karton. 	<ul style="list-style-type: none"> - Heimildir: - Sigfús M. Johnsen. (1946). <i>Saga Vestmannaeyja</i>. Reykjavík: Ísafoldarprentsmiðja h.f. - Steinunn Jóhannesdóttir. (2010). <i>Reisubók Guðríðar Símonardóttur</i>. Reykjavík: Mál og menning. - <i>Tyrkjaránið á Íslandi 1627</i>. (1906). Reykjavík: Sögufélag.

Sjöunda lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið: - Að nemendum gefist tækifæri til að vinna með texta á skapandi hátt og tjá hugmyndir sínar.</p> <p>Tími: - 80 mín.</p> <p>Viðfangsefni: - Skapandi ritun.</p> <p>Heimildalisti samkvæmt APA: - Nafn höfundar. (Útgáfuár bókar). <i>Heiti á bók</i>. Útgáfustaður: Útgáfufyrirtæki.</p>	<p>Sýnikennsla: - Kennari eða nemandi sýnir tiltekin vinnubrögð eða aðferðir (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Efnis- og heimildakönnun: - Nemendur leita sér upplýsinga um ákveðið viðfangsefni (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Skrifleg tjáning - ritun: - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p>	<p>Sjöunda færsla: - Skrifið stuttan útdrátt úr verkefninu.</p>

Annar hluti:

Hugarflug með leiðsögn

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<ul style="list-style-type: none">- Fer með nemendur í hugarflug með leiðsögn, sjá bls. 34.- Parar nemendur saman tvo og tvo fyrir umræður.- Leggur fyrir áttunda leiðarbókarverkefnið.- Dreifir verkefnablaði til nemenda og kynnir það fyrir nemendum, sjá viðauka 7.- Horfa á <i>Tyrkjaránið 1627</i>, fyrsta mynndisk eftir Þorstein Helgason (2002).	<ul style="list-style-type: none">- Taka virkan þátt í hugarfluginu með því að hlusta og ímynda sér persónur frá tímum Tyrkjaránsins.- Ræða saman tveir og tveir um hugarflugið.- Vinna leiðarbókarverkefni númer átta.- Lesa yfir verkefnið og punkta svörin hjá sér jafnóðum og horft er á mynndiskinn.- Klára verkefnið og skila.	<ul style="list-style-type: none">- Allur bekkurinn í hugarflugi.- Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum.- Einstaklingsverkefni þegar horft er á mynndiskinn.	<ul style="list-style-type: none">- Hugarflug með leiðsögn.- Blað og skriffaði.- Mynndiskur, sjónvarp og DVD tæki.	<ul style="list-style-type: none">- Sækja mynndisk og panta sjónvarp.

Áttunda lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Að nemendur geri sér grein fyrir aðstæðum og setji sig í spor fólksins. - Að nemendur öðlist meiri þekkingu á viðfangsefninu. <p>Tími:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 80 mín. <p>Viðfangsefni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hugarflug með leiðsögn. - Persónulýsingar. <p>Um persónulýsingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennari þarf að gera nemendum grein fyrir því hvaða atriði þurfa að koma fram þegar persónu er lýst. Ekki er nóg að nefna atriði sem tengjast útliti, mikilvægt er að nefna einnig innri einkenni og aðstæður (Lilja M. Jónsdóttir, 2001). 	<p>Hugarflug með leiðsögn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennari les eða segir nemendum sögu sem tengist námsefninu og er tilgangurinn að fá nemendur til að lifa sig inn í aðstæður og tjá sig á eftir með einhverjum hætti (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Umræðuhópar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nemendum er skipt í litla hópa sem ræða saman um ákveðið viðfangsefni (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Sýningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Með sýningum er átt við hvers konar uppstillingar á hlutum og myndum auk viðeigandi skýringa (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Skrifleg tjáning – ritun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). 	<p>Áttunda færsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nemendur skrifa í leiðarbók um persónuna sem þeir ímynduðu sér. Nafn, kyn, aldur, áhugamál, líðan, búseta, fjölskylduhagir, vinna og annað sem nemendum dettur í hug.

Eftirfarandi er byggt á leiðbeiningum um hugarflug eftir Lilju M. Jónsdóttir (2001).

Komið ykkur þægilega fyrir í stólunum með það í huga að sitja hreyfingarlaus í smá stund, slappið nú vel af og hafið fæturna á gólfinu. Nú þegar allir eru búnir að koma sér vel fyrir er komið að því að hugsa um öndunina.

Hugið að önduninni... Einbeitið ykkur nú vel að því að draga andann rólega inn um nefið og út um muninn í nokkur skipti...

Þegar þið andið frá ykkur skulið þið telja í huganum, þ.e. teljið hverja öndun; einn- tveir- þrír- fjórir. Þegar því er lokið byrjið þið aftur á einum. Nú endurtakið þið þetta nokkrum sinnum... Slakið vel á og hugið vel að önduninni...

Ég bið ykkur að fara í huganum aftur til ársins 1627 og þið eruð stödd í Vestmannaeyjum þann dag sem Tyrkirnir koma. ... Hvar eruð þið stödd á eyjunni? ... Eruð þið inni eða úti? ... Þið heyrið í Tyrkjunum ... Nú sjáið þið fjölskyldu ykkar. ... Tyrkirnir koma til ykkar. ... Hvað gerið þið? ... Hvert farið þið? ... Komast allir úr fjölskyldunni ykkar lífs af? ... Munið að þið eruð að ferðast í huganum og enginn sér ykkur þannig að þurfið ekkert að óttast. ... Þið komið við í Dönskuhúsunum því þar er öllum er safnað saman. Nú eruð þið komin um borð í skip og haldið til Alsír. ... Hvað er að gerast í kringum ykkur? ... Hvað sjáið þið? ... Hver er með ykkur? ... Hvernig er sjóferðin? ... Hvað heyrið þið? ... Hvernig er komið fram við ykkur? ... Hvað hafið þið verið lengi á leiðinni? ... Hvaða lykt finnið þið? ... Hefur einhver látið lífið á leiðinni? ... Hvernig líður ykkur? Nú stígið þið á alsírskra jörð og horfið í kringum ykkur - hvað sjáið þið? ... Hvert eruð þið að fara? ... Hvað eruð þið að fara að gera? ... Skoðið persónuna nú rækilega og fylgist vandlega með henni og munið að hún sér ykkur ekki.

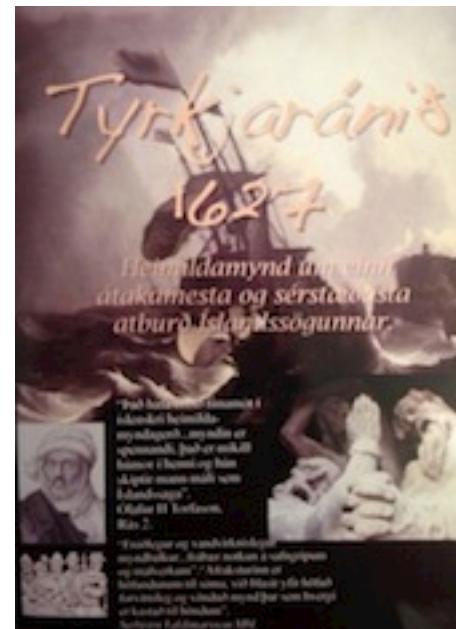
Nú er tími til að koma til baka - hægt og rólega. Byrjið á því að hugsa aftur um öndunina...Þið eruð ennþá afslöppuð, ykkur líður vel eftir þessa ferð ... þið skuluð átta ykkur á því hvar þið eruð stödd - fætur ykkar eru á gólfinu, þið sitjið á stól. Þegar þið eruð tilbúin, skulið þið opna augun. Ræðið nú við sessunaut um ferð ykkar til Vestmannaeyja á tímum Tyrkjaráns. Þegar þið hafið rætt saman um ferðina, skrifíð þið niðurstöður ykkar niður í leiðarbók (Lilja M. Jónsdóttir, 2001).

Fyrir kennara:

Í hugarfluginu er mikilvægt að ró skapist í stofunni og öllum líði vel. Punktarnir í hugarfluginu gegna mikilvægu hlutverki, það er: þrír punktar þýða að kennarinn þagnar og telur upp að fimm í huganum. Gott er að slökkva ljósin og kveikja á kerti. Eftir hugarflugið skapast oft umræður og mikilvægt er að nemendur fái tækifæri til að tjá sig um það sem þeir sáu í huganum, þess vegna er gott að skipta nemendum í tveggja manna hópa. Þegar kennari sér að umræðurnar eru hættar að snúast um viðfangsefnið er mikilvægt að stoppa umræðurnar og koma nemendum af stað í leiðarbókarverkefnið. Að loknu leiðarbókarverkefni afhendir kennari nemendum verkefnablað með spurningum úr mynddisknum Tyrkjaránið 1627 eftir Þorstein Helgason (2002), fyrsta þætti.

Mynddiskurinn Tyrkjaránið 1627:

Spila fyrstu 3:25 min – Byrja aftur 29:15 og spila út mynddiskinn.

Þorsteinn Helgason (2002).

Google earth

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<ul style="list-style-type: none">- Sýnir helstu aðgerðir í forritinu Google earth, sjá viðauka 8.- Lætur nemendur hafa verkefnablaðið, sjá viðauka 9.- Leggur fyrir níunda leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 37.	<ul style="list-style-type: none">- Læra helstu aðgerðir í forritinu og prófa sig áfram.- Vinna verkefnablað.- Vinna leiðarbókarverkefni númer níu.	<ul style="list-style-type: none">- Allur bekkurinn.- Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum.	<ul style="list-style-type: none">- Verkefnablað og tölvur.	<ul style="list-style-type: none">- Heimavinna fyrir næsta tíma: Finna staðreyndir um veðrið á Íslandi og í Alsír og skrá þær niður.

Níunda lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Að nemendur læri að nota forritið google earth sé til gagns og gamans. - Að nemendur geti nýtt forrit við ritun og sköpun. <p>Tími:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 80 mín. <p>Viðfangsefni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Google earth. 	<p>Sýnikennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennari eða nemandi sýnir tiltekin vinnubrögð eða aðferðir (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Efnis- og heimildakönnun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nemendur leita sér upplýsinga um ákveðið viðfangsefni (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Vinnublaðakennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verkefni sem lögð eru fyrir á stökum blöðum (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Skrifleg tjáning - ritun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). 	<p>Níunda færsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvernig fannst þér að vinna í forritinu Google earth? - Heldur þú að þú komir til með að nýta þér það aftur? - Hvað fannst þér athyglisverðast í forritinu?

Veðurfar

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<p>Kveikja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upplestur upp úr <i>Reisubók Guðríðar Símonardóttur</i> eftir Steinunni Jóhannesdóttur (2010) þegar Íslendingarnir stigu á alsírska jörð. - Fara með nemendur í samlestur. - Skoða vefsíður og ræða innihald þeirra við nemendur. - Útskýrir verkefnið fyrir nemendum, sjá viðauka 10. - Skrifar upp spurningar fyrir umræðuhópa, sjá viðauka 10. - Leggur fyrir tíunda leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 39. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hlusta á upplestur úr Reisubókinni. - Lesa saman bls. 20-21 úr bókinni Veðrið. - Skoða vefsíður og ræða innihald þeirra. - Vinna verkefni. - Taka þátt í umræðum. - Vinna leiðarbókarverkefni númer tíu. 	<ul style="list-style-type: none"> -Allur bekkurinn. - Einstaklingsvinna í verkefni. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Reisubók Guðríðar Símonardóttur, lesbókin <i>Veðrið</i> (Pohlman, 1987), vefsíður, skriffæri, flettitafla, verkefnablöð og blöð. 	<ul style="list-style-type: none"> - Reisubók Guðríðar Símonardóttur, bls. 104. Um leið og... ...Hún var að lyppast niður. - Heimavinna fyrir næsta tíma: Nemendur lesa kaflann um kristni og íslam í <i>Maðurinn og trúin</i> á bls. 28-60. - Hugmynd að verkefnum: (Guðmann Þorvaldsson, 1989).

Tíunda lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið: - Að nemendur átti sig á mismunandi loftslagi og gróðurfari og hvernig það getur haft áhrif á búsetu og lífsskilyrði.</p> <p>Tími: - 80 mín.</p> <p>Viðfangsefni: - Veðurfar.</p>	<p>Samlestur: - Nemendur lesa saman sama texta. Einn nemandi byrjar og les að næsta punkti og svo tekur næsti við.</p> <p>Efnis- og heimildakönnun: - Nemendur leita sér upplýsinga um ákveðið viðfangsefni (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Umræðuhópar: - Nemendum er skipt í litla hópa sem ræða saman um ákveðið viðfangsefni (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Skrifleg tjáning - ritun: - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p>	<p>Tíunda færsla: - Hvar munduð þið helst vilja búa? - Hvernig er loftslagið þar? - Hver er ástæðan fyrir því að þið viljið búá á þessum stað?</p>

Trúarbrögð

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<ul style="list-style-type: none"> - Útskýrir verkefnið fyrir nemendum. - Afhenir verkefnablaðið, sjá viðauka 11. - Fer með nemendum í tölvustofu, um 40 mín. - Eftir vinnu í tölvustofu fara kennrar með nemendur í heimastofu. - Leggur fyrir ellefta leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 41 	<ul style="list-style-type: none"> - Verða búnir að lesa heima kaflann um kristni og íslam í bókinni <i>Maðurinn og trúin</i>. - Fara í tölvustofu og vinna verkefnið, hafa bókina <i>Maðurinn og trúin</i> með sér. - Ákveða útfærslu á skilum og framkvæma hana. - Vinna leiðarbókarverkefni númer ellefu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sömu þriggja manna hópar og áður. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Verkefnablöð, tölvur, skriffaði, karton. 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Maðurinn og trúin</i> eftir Gunnar J. Gunnarsson (1995).

Ellefta lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Að nemendur geri sér grein fyrir helstu hefðum, hátíðum, siðum og venjum í kristinni trú og íslam. - Að nemendur geri sér grein fyrir hvaða áhrif helgirit trúarbragða geta haft á menningu og líf fólks. <p>Tími:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 80 mín. <p>Viðfangsefni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trúarbragðafræði. 	<p>Vinnublaðakennsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verkefni sem lögð eru fyrir á stökum blöðum (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Efnis- og heimildakönnun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nemendur leita sér upplýsinga um ákveðið viðfangsefni (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Myndsköpun – myndræn tjáning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verkefni sem byggja á myndrænni útfærslu. Nemendur túlka viðfangsefnið á myndrænan hátt (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). <p>Skrifleg tjáning - ritun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). 	<p>Ellefta færsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvað fannst ykkur athyglisverðast í trúarbrögðunum tveimur?

Skrifa bréf

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<p>Kveikja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Þankahríð: Hvers vegna skrifar fólk bréf? Hvernig fóru þau á milli manna? Hvers vegna haldið þið að bréfaskriftir hafi minnkað? - Skrifar niður hugmyndir nemenda á flettitöflu úr hugstormun. - Kynnir verkefnið fyrir nemendum, sjá viðauka 12. - Leggur fyrir tólfta leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 43 	<ul style="list-style-type: none"> - Þankahríð: Réttu upp hönd og segja frá hugmyndum sínum. - Skrifa bréf til fjölskyldu sinnar. - Vinna leiðarbókarverkefni númer tólf. 	<ul style="list-style-type: none"> - Allur bekkurinn. - Einstaklingsvinna. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Flettitafla, blað, skriffæri, tepoki, bakki fyrir vatn, vatn. 	

Tólfta lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið: - Að nemendur fái tækifæri til að örva hugmyndaflug sitt og nýta það.</p> <p>Tími: - 40 mín.</p> <p>Viðfangsefni: - Skrifa bréf.</p>	<p>Pankahríð: - Kennari spyr ákveðinna spurninga og leitar eftir svörum nemenda sem rétta upp hönd til að fá orðið (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Sýnikennsla: - Kennari eða nemandi sýnir tiltekin vinnubrögð eða aðferðir (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Skrifleg tjáning - ritun: - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p>	<p>Tólfta færsla: - Hvenær fékkst þú bréf síðast með póstinum? - Í hvaða tilgangi var bréfið skrifað? - Hefur þú skrifað og sent bréf?</p>

Leiðarbók

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<ul style="list-style-type: none"> - Sýnikennsla um gerð leiðarbókar, sjá bls. 9. - Segir nemendum hversu mörg leiðarbókarverkefni eru eftir. - Aðstoðar nemendur eftir þörfum. - Leggur fyrir þrettánda leiðarbókarverkefnið, sjá bls. 45. 	<ul style="list-style-type: none"> - Byrja á að telja verkefnin sem komin eru í safnmöppu og hafa í huga hversu mörg verkefni eru þegar óunnin. - Útbúa leiðarbók og skreyta hana eftir sínu höfði. Þarf að vera í anda verkefnisins, sjá bls. 46. - Koma verkefnunum fyrir á skipulagðan hátt í bókinni. - Vinna leiðarbókarverkefni númer þrettán. 	<ul style="list-style-type: none"> - Einstaklingsverkefni. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pappír í blöðin, efni í kjöl, t.d. kjölbond, lím, nálar, garn, skæri, reglustika, klemmur, skriffæri og fínn sill. 	

Prettánda lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið: -Að nemendur læri að búa til leiðarbók og geri sér grein fyrir tilgangi hennar.</p> <p>Tími: - 80 mín.</p> <p>Viðfangsefni: - Leiðarbók.</p>	<p>Sýnikennsla: - Kennari eða nemandi sýnir tiltekin vinnubrögð eða aðferðir (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Verkleg kennsla: - Verklegi þátturinn er stærsti hluti kennslunnar en fræðilegi þátturinn fylgir alltaf með (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p> <p>Skrifleg tjáning - ritun: - Skapandi ritunarverkefni af ýmsu tagi. Til dæmis þegar úrvinnsla námsefnis er fólgin í ritun (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p>	<p>Prettánda færsla: - Hvernig gekk að búa leiðarbókina til, hvað gekk vel og hvað hefði mátt fara betur? - Hvaða verkefni þótti þér skemmtilegast? - Hvert er uppáhaldsverkefnið þitt? Hvers vegna? - Hvaða verkefni þótti þér erfitt? Hvers vegna?</p>

Frágangur leiðarbókar:

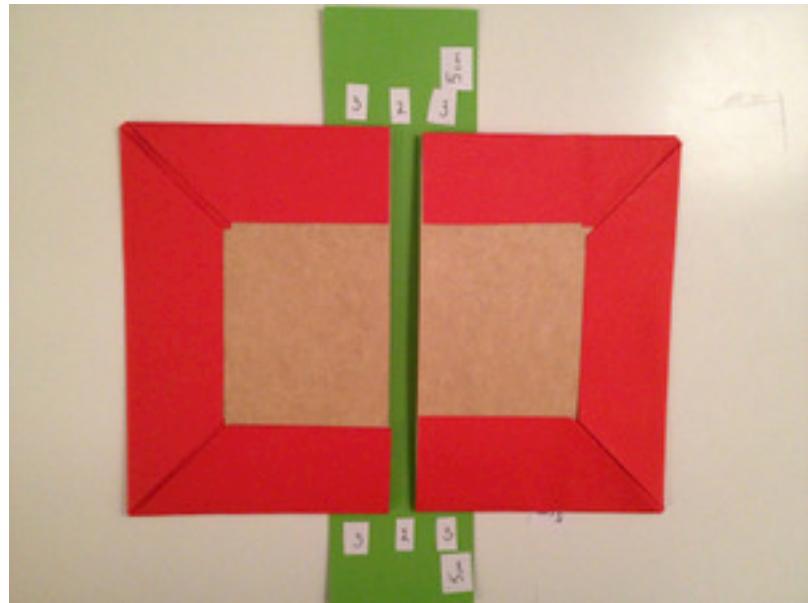
Hafa þarf eftirfarandi atriði í huga:

- Áður en byrjað er á að merkja kápu bókarinnar er gott að huga að því að textinn sé ekki út við spássíu. Gott er að hafa 1,5 - 2 cm á milli spássíu og texta.
- Á kápu bókarinnar skal tekið fram nafn verkefnisins ásamt nafni nemanda og bekk.
- Á fyrstu síðu bókarinnar kemur fram efnisyfirlit en það er útbúið þegar öll verkefnin eru komin í bókina. Í efnisyfirliti skal tekið fram heiti verkefnis og blaðsíðatal.

- Á annari síðu kemur inngangur en þar eru verkefnin stuttlega kynnt.
- Á næstu síðum koma verkefnin sem unnin hafa verið.
- Að lokum koma lokaorð, þar kemur fram hvað nemendur lærðu af verkefninu, hvað nemendum fannst um verkefnið og annað sem nemendur vilja segja um verkefnið.
- Mikilvægt er að vanda allan frágang.

(Lilja M. Jónsdóttir, 2001)

Myndir af leiðarbók:

Þriðji hluti:

Undirbúningur fyrir uppskeruhátið

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<ul style="list-style-type: none"> - Setur upp sýningu með nemendum. - Ákveður í samráði við nemendur hvernig flutningi verkefna verður háttáð, sjá viðauka 13. - Raðar upp borðum og stólum með nemendum. - Sendir út tölvupóst á foreldra með upplýsingum um uppskeruhátiðina og biður foreldra um að koma með bakkelsi til að leggja á hlaðborðið sem verður á uppskeruhátiðinni. - Hugar að því að allt sé tilbúið fyrir uppskeruhátiðina. - Leggur fyrir sjálfsmat, sjá viðauka 14. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ljúka við þau verkefni sem ekki eru fullkláruð. - Útbúa veggmynd þar sem hægt er að setja persónurnar inn á, veggmyndin gæti til dæmis verið stór málumynd á maskíunappír af uppboðinu. - Setja upp sýningu með verkefnunum sem þeir hafa unnið. - Æfa kyrrmynd, spuna og upplestur. - Raða upp borðum og stólum með kennurum. - Ákveða í sameiningu hver eigi að vera kynnir uppskeruhátiðarinnar. - Ákveða í sameiningu hvað kynnirinn á að segja, í samráði við kennara. - Vinna sjálfsmat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Allur bekkurinn. - Einstaklingsverkefni í leiðarbókarskrifum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Verkefni nemenda, maskínupappír, málning og kennaratyggjó. 	

Fjórtanda lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið: - Að nemendur æfist í undirbúningi stórra viðburða.</p> <p>Tími: - 80 mín.</p> <p>Viðfangsefni: - Undirbúningur fyrir uppskeruhátið.</p>	<p>Sýningar: - Með sýningum er átt við hvers konar uppstillingar á hlutum og myndum auk viðeigandi skýringa (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p>	<p>Sjálfsmat: - Sjá viðauka 14.</p>

Uppskeruhátíð

Hvað gerir kennari	Hvað gera nemendur	Bekkjarskipulag	Námsefni og gögn	Hafa ber í huga
<ul style="list-style-type: none">- Býður alla velkomna.- Aðstoðar nemendur eftir þörfum.	<ul style="list-style-type: none">- Sýna og flytja verkefnin sín.- Vinna leiðarbókarverkefni númer fimmtán.	<ul style="list-style-type: none">- Allur bekkurinn ásamt foreldrum og forráðamönnum.	<ul style="list-style-type: none">- Verkefni nemenda.	

Fimmtanda lota	Kennsluaðferðir	Leiðarbók
<p>Markmið: - Að nemendur æfist í framkomu og flutningi verkefna.</p> <p>Tími: - 120 mín.</p> <p>Viðfangsefni: - Uppskeruhátíð.</p>	<p>Sýningar: - Með sýningum er átt við hvers konar uppstillingar á hlutum og myndum auk viðeigandi skýringa (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).</p>	

Tyrkjaránið

* Sjóræningar koma til Íslands vorið
1627

* Sjóræningarnir voru kallaðir Tyrkir og
komu
frá Alsír og Marokkó

* Tilgangurinn með komu þeirra var að
ræna
fólk i og verðmætum

Kennari spilar myndbandið sem er á mynddisk (fylgir kennsluleiðbeiningum).

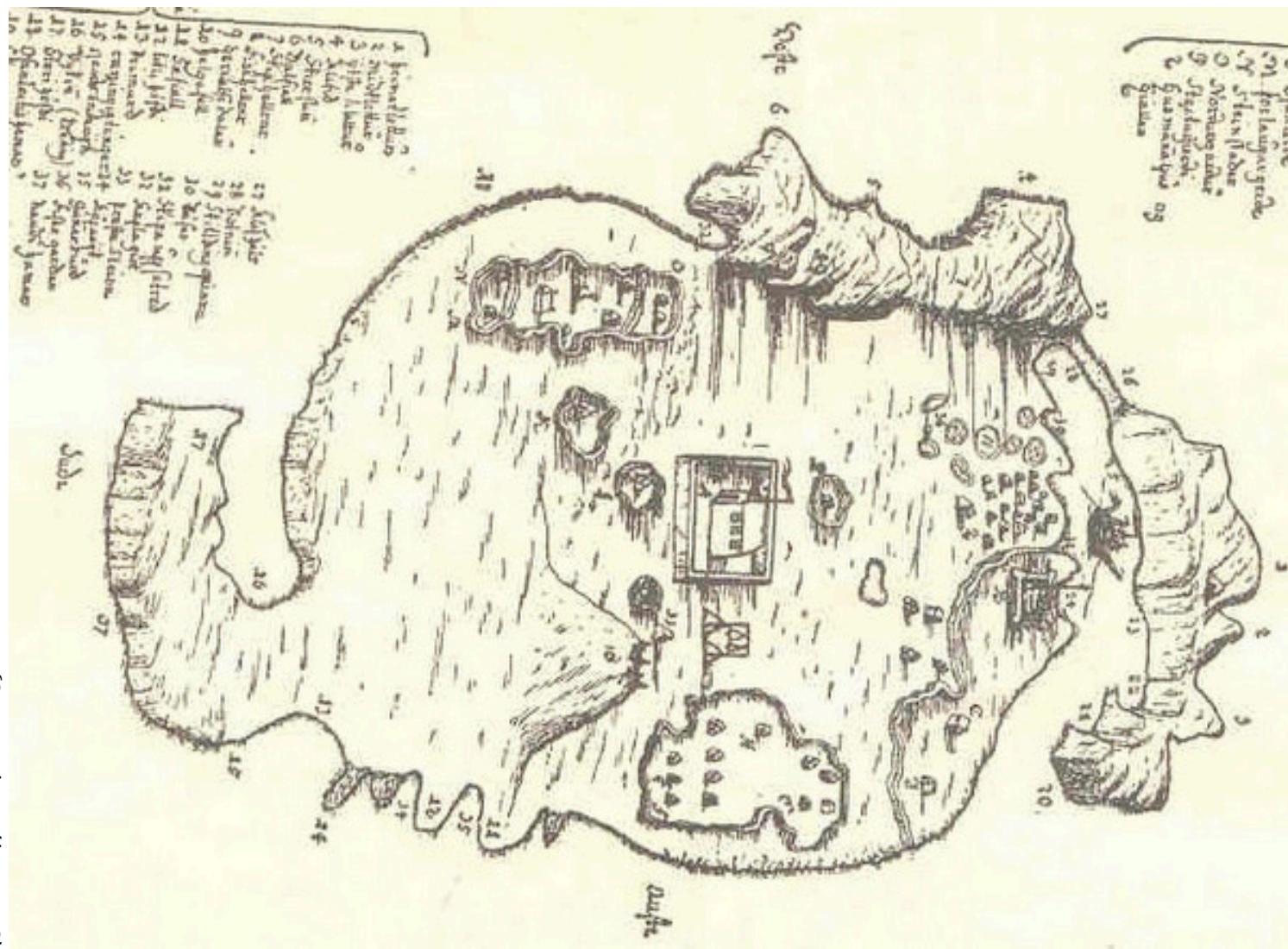
Nefna við nemendur hvar Vestmannaeyingar bjuggust við komu Tyrkjanna. Nefna helstu staði eyjarinnar sem sjást á myndinni.

Segja nemendum frá því að þetta sé staðurinn þar sem Tyrkjur komu á land í Vestmannaeyjum. Spyrja nemendur hvort þeir viti hvað staðurinn heitir.

Viðauki 3

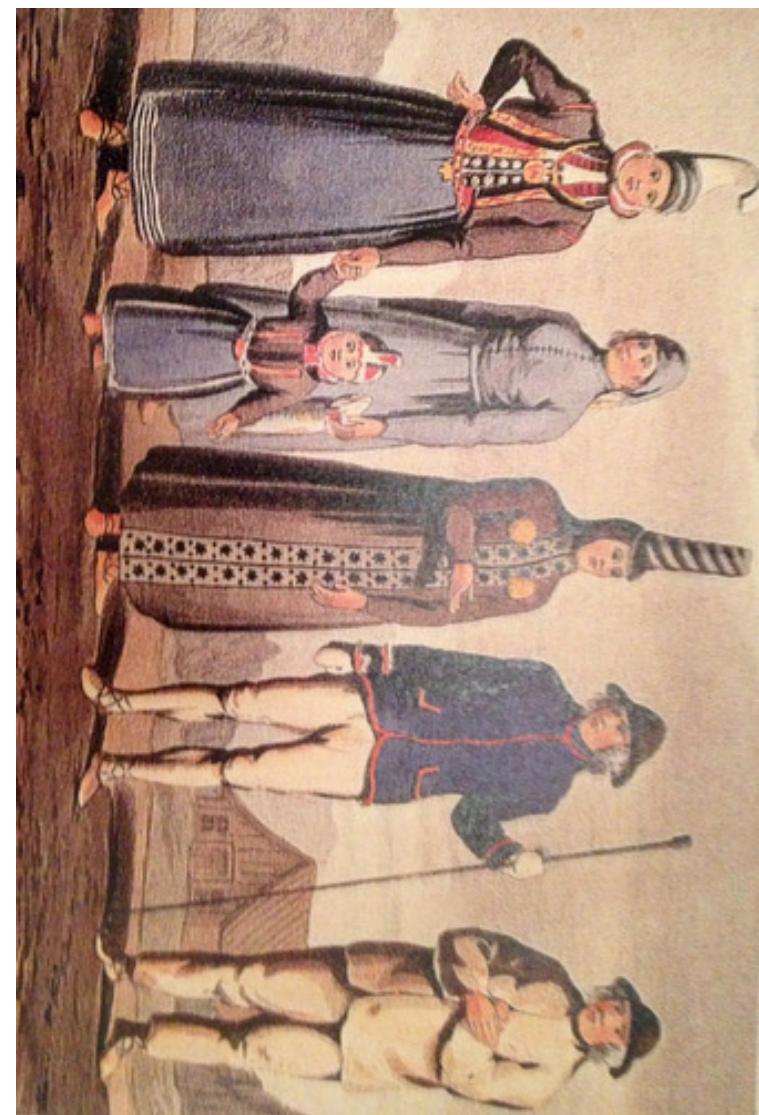
Uppdráttur af Vestmannaeyjum

(Sæmundur Hólm, 1776)

Saga

Tyrkjaránið átti sér stað árið 1627, þegar sjóræningjar frá fjarlægum löndum siglu hingað til lands í þeim tilgangi að afla fjár og ræna fólk. Mikil leynd fylgdi ferðum þeirra og komu þeir fólkí alltaf að óvörum svo það gat ekki varið sig. Mánudaginn 16. júlí sama ár var mikill viðbúnaður í Vestmannaeyjum eftir að Eyjamenn fréttu af komu ræningjanna til landsins. Ræningjahópurinn, sem taldi um 300 manns, kom á land í Vestmannaeyjum seinna sama dag. Um leið og þeir komu, skiptu þeir sér í þrjá hópa. Efstu bæimir urðu verst úti en þar komu ræningjarnir fyrst að. Ræningjarnir tóku til fanga alla þá sem þeir töldu vera not fyrir og ráku á undan sér niður í kaupstaðinn og inn í Dönskuhúsin. Þeir sem ekki náðu að fylgja hópnum voru drepni. Í Dönskuhúsum höfðu ræningjarnir safnað fólkiniu saman og þurfti það að biða þar inni þar til þeim var komið fyrir í skipum ræningjanna. Valið var í skipin eins og fé í réttum, það skásta fyrst. Þegar ræningjarnir töldu að allt nothæft fólk væri komið í skipin, kveiktu þeir í Dönskuhúsunum en innan dyra var margt fólk, þó aðallega aldraðir. Fólkioð sem ræningjarnir tóku höndum, var hneppt í þraeldóm og selt mansali í Alsír.

Ferð með fjölskyldunni

Í þessu verkefni fylgið þið fjölskyldunni, sem þið hafið búið til, frá því henni var rænt í Vestmannaeyjum og þar til hún er komin á heimili í Alsír.

Með aðstoð heimilda þurfði þið að kenna eftirfarandi atriði:

- Hvernig frétti fjölskyldan þín af komu Tyrkjanna, hvernig brást hún við?
- Hvað gerði fjölskyldan þín þegar Tyrkiranir komu að bænum?
- Hvað gerðu Tyrkiranir við ömmu þína og afa?
- Náði einhver í fjölskyldunni að flýja undan Tyrkjum, ef já, þá hvernig?
- Fóru allir fjölskyldumeðlimir í sama skip?
- Þekktuð þið einhvern um borð í skipinu?
- Hvernig var ástandið í skipinu?
- Hvernig fór uppboðið í Alsír fram?
- Hvenær í röðinni voruð þið valin, var öll fjölskyldan valin á eitt heimili eða dreifðist hún á fleiri?
- Hvernig var komið fram við ykkur á nýja heimilinu?
- Hvað voruð þið látin gera á heimilinu?

Þegar þið rekist á eitthvað í heimildum, sem ykkur finnst áhugavert, bætið því þá endilega við listann.

Mikilvægt er að kenna heimildirnar vel og skrá hjá sér um leið og þið lesið, það flýtir mikið fyrir. Munið að fara vel með heimildir og gera heimildaskrá samkvæmt APA kerfinu sem hefur verið útskýrt nú þegar.

Þið ráðið útfærslu verkefnis og verkefnaskila á skapandi hátt, hafið í huga að í lokin verður haldin uppskeruhátíð. T.d. frumleg veggspjöld, setja upp leiksýningu, brúðuleikhús, líkan 3 víddar, stutt mynd.

Tyrkjaránið 1627

Í þessu verkefni svarið þið eftirfarandi spurningum á A4 blað en svörin við þeim öllum er að finna á mynddisknum sem horft verður á.

- 1) Hvaðan komu Tyrkinnir og í hvaða tilgangi komu þeir til landsins?
- 2) Hverjir voru kallaðir Tyrkir?
- 3) Hvað gerðu Vestmannaeyingar til að bregðast við komu Tyrkjanna?
- 4) Hvaða dag og ár komu Tyrkinnir til Vestmannaeyja ?
- 5) Hvað fór fram í Dönskuhúsunum ?
- 6) Hvað gerðist hjá Sængurkonusteini ?
- 7) Hve margir Eyjamennt dóu og hversu margir voru herteknir?
- 8) Hve margin voru herteknir á Íslandi öllu?
- 9) Hverjir brunnu inn í Dönskuhúsunum ?
- 10) Hvað segir forseti Íslands í lokin ?

Svör við spurningum úr mynddisknum Tyrkjaránið 1627

- 1) Þeir komu frá Alsír og Marokkó til að afla fjár og manna, fá lausnargjald eða snúa þeim til íslamskrar trúar.
- 2) Þeir sem aðhylltust kenningar Múhameðs spámanns voru kallaðir Tyrkir.
- 3) Þeir gerðu virki og útbjuggu fallbyssu við höfnina.
- 4) Þeir komu 16. júlí 1627.
- 5) Þar var fangageymsla þar sem Tyrkinir geymdu fólkíð.
- 6) Þar veitti rásmaður konu skíkkju sína og létt konuna vera eftir að hún eignaðist barn á staðnum.
- 7) Talið er að 34 hafi lárist og 242 verið herteknir.
- 8) Um 400 manns voru herteknir á landinu öllu.
- 9) Gamalmenni og bjargarlaust fólk voru þau sem brunnu inni.
- 10) Hann segir að hefndin sé ekki lausnin.

Viðauki 8

Google earth

Atriði sem kennari þarf að fara yfir í byrjun:

- 1) Kenna þeim að opna forritið.
- 2) Útskýra fyrir þeim hvernig á að slá inn leitarorð (það er gert lengst uppi vinstra megin).
- 3) Útskýra fyrir þeim Layers valmyndina niðri vinstra megin, sýna þeim hvað breytist ef maður bætir við og tekur út hökin.
- 4) Sýna þeim hvernig á að merkja staði inn á kort með því að nota Add a placemark hnappinn í tækjastíkunni. (Hægt er að stækka og minnka stafina á merkinu ásamt því að breyta um lit).
- 5) Sýna þeim hvernig á að mæla vegalengdina á milli staða með því að nota „Show ruler“ hnappinn í tækjastíkunni.
- 6) Kenna þeim að draga karlimm (er hægra megin á síðunni) inn á kort og setja hann á stað sem þau langar að sjá (aðeins hægt eftirláar línu myndast á kortinu).
- 7) Sýna þeim hvernig hægt er að skoða myndir sem eru í forritinu (verður að vera hakað við photos í Layers flípanum).
- 8) Sýna þeim hvernig hitastiðið er á þeim stöðum sem skoðaðir eru (aðeins hægt ef hakað er við weather í Layers flípanum).

Google earth

1. Finnið götuna ykkar, hvaða örnefni sjáð þið á myndinni, er hún lík raunveruleikanum.
2. Finnið staðinn Rådhuspladsen, Copenhagen og setjið karlinn þangað, hvað sjáð þið? Nefnið a.m.k. 5 atriði.
3. Merkið Vestmannaeyjar og Algeirsborg inn á kortið með því að nota Add a placemark hnappinn. Mælið vegalendina á milli staðanna tveggja með því að nota Show ruler hnappin, hve löng er vegalengdin í km talið?
4. Finnið myndirnar sem nefnast Flachkuste og Heimaklettur í Vestmannaeyjum. Hvað sjáð þið? Tengiast þessir staðir Tyrkaránu? Ef já, hvernig? (Skrifið 3-5 lífur um hvora mynd).
5. Finnið myndina Trabe (nálgægt borginni Bouzaréah) í Alsír, lýsið henni í 3-5 línum. Haldið þið að þessi mynd lýsi líffinu í Alsír?
6. Hvernig er veðrið á stöðunum tveimur núna?

Skrifið svörin í word með 12 punkta letri og hafið eitt og hálf tímabil.

Vandið allan frágang.

Viðauki 10

Veður

Byrjað er á kveikju þar sem lesin er blaðsíða 104. Um leið og... Hún var að lyppast niður. *Reisubók Guðriðar Símonardóttur* eftir Steinunni Jóhannesdóttur (2010).

Eftir það er farið í samlestur þar sem nemendur skiptast á að lesa bls. 20-21 í bókinni *Veðrið* eftir John Pohlman (1987).

Næst er farið í að útskyrra þau loftslagsbelti sem Íslendingarnir fóru í gegnum á leið sinni til Alsír (útskyrra fyrir þeim hvað einkennir hvert og eitt þeirra, sjá bls. 20-21 í *Veðrið*).

Skoða eftirfarandi vefi með nemendum:

- 1) <http://www.mbl.is/greinasafn/grein/221042/>
Besta, heitasta, kaldasta, blautasta og þurrasta veðráttá í heimi.
- 2) <http://www.vedur.is/vedur/vedurfar/upplysingar/vedurmet/>

Kennari þarf að verða sér úti um nóg af dagblöðum. Nemendur vinna saman í þriggja manna hópum, klippa út myndir og fréttir sem tengjast veðri úr dagblöðunum og líma þær á stórt plakat.

Umræðusþurningar:

1. Í hvernig veðurfari mynduð þið vilja búa?
2. Hvar í heimimum finnum við það?
3. Hvað veldur mismunandi veðri í heimimum?
4. Hver er munurinn á veðrinu í Alsír og á Íslandi?

Hóparnir kynna niðurstöðu sína og kennari skráir þær niður á flettitöflu.

Trúarbrögð

Berið saman eftirfarandi atriði í kristni og íslam og skráð hjá ykkur niðurstöðurnar í Word, 12 pt. letur og eitt og hálft línubil.

Finha upplýsingar um guðinn.

Hver eru helgiritin?

Hver eru helstu atriði trúarinnar?

Hvaða hátfðir eru haldnar?

Hvernig fer greftrun fram?

Hvernig eru fjölskylðlíf og siðir?

Hvernig fer fæðing barna fram?

Hvernig fer uppeldið á börnumnum fram?

Hvaða reglur gilda um hjónaband?

Hvaða reglur gilda um mataræði?

Setjið ykkur í spor Vestmannaeyinganna, þíð farið frá Íslandi úr kristinni trú yfir til Alsír í íslamstrú. Hverju þurfið þíð helst að breyta?

Að lokum:

Finnið 1-3 fréttir á internettu sem tengjast trúarstríði í heimimum og segið frá því hvar það er og hvað veldur. Finnিð að lokum 3-5 myndir sem tengjast trúarbrögðunum og setjið neðst í skjalið.

Skil: Hver hópur kynnir verkefnið sitt og fær til þess 3-5 mín. Frjálst val er um það hvaða aðferð er notuð, til dæmis plakat eða power point.

Vandið frágang og passið upp á að allir í hópnum fái hlutverk.

Skrifa bréf

Í þessu verkefni eruð þið stödd í Alsír. Þið hafið búið hér síðustu tvö árin eftir að ykkur var rænt frá Vestmannaeyjum. Ykkur gefst nú tækifæri til að senda bréf til nákomins ættingja sem búsettur er í Vestmannaeyjum.

Það sem hafa ber í huga er að í upphafi allra bréfa skal staður sendanda tilgreindur og bréfið dagsett. Þessi atriði eru yfirleitt sett ofarlega til hægri. Neðar koma ávarpsorð til viðtakanda eins og til dæmis: Hæ!, Sæl/ir! Neðst í bréfinu eru kveðjuorð, til dæmis: Blessaður - eða: Með þakklaeti.

Þegar persónuleg bréf eru skrifuð gefst sendandanum færi á að vaða úr einu í annað eftir því sem við á (Þórunn Blöndal, 1994).

Eftirfarandi atriði þurfa að koma fram:

- Hvað gerir þú á daginn?
- Hvernig líður þér?
- Hvernig er komið fram við þig?
- Við hvaða aðstæður býrð þú?
- Er eitthvað sem þú mundir vilja breyta, ef já, þá hvað?
- Annað sem ykkur dettur í hug.

Byrjið á að skrifa uppkast að bréfinu með því að svara þessum spurningum. Þegar uppkastið er tilbúið, er farið í að hreinskrafa textann. Því næst er bréfið sett í bakka með vatni og þremur dökkum tepokum, bréfið er látið vera þar í 2-3 sólahringa. Að lokum er bréfið þurkað með því að leggja það á nokkur dagblöð. Þá er bréfið tilbúið.

Vandið frágang og geymið bréfið í safnmöppu fram að uppskeruhátið.

Viðauki 13

Flutningur verkefna á uppskeruhátt:

Nemendur byrja á að fara í hópana úr lotu þrjú og sýna leikraena tjáningu.

Hópur 1: Segir frá verkefni úr lotu sjö.

Hópur 2: Sýnir kortið úr lotu tvö.

Hópur 3: Les upp úr leiðarbókinni úr lotu átta.

Hópur 4: Sýnir persónuna sína og segir stuttlega frá henni úr lotu fjögur.

Hópur 5: Kynnir trúarbragðaverkefnið úr lotu ellefu.

Hópur 6: Sýnir verkefni úr lotu fimm.

Hópur 7: Les upp bréfið úr lotu tólf.

Hópur 8: Sýnir leiðarbók og les eitt verkefni úr henni.

Námsmat

Kennaramat

Sjálfsmat

Nafn: _____

Vinn ég vel með öðrum?	Alltaf	Oftast	Stundum	Aldrei
Er ég tilbúinn/n til að vinna með öllum í hópnum?				
Hjálpa ég öðrum við að takा þátt í vinnunni?				
Get ég verið ósammála öðrum án þess að rifast?				
Get ég tekið gagnrýni og ráðgjöf hópfélaga minna?				
Spry ég hópfélaga mína þegar ég er ekki við?				

(Lilja M. Jónsdóttir, 1996)

Jafningjamat

Nafn: _____

	Alltaf	Oftast	Stundum	Aldrei
Tók virkan þátt				
Sýndi tililtsemi				
Var tilbúinn til að vinna með öllum í hópnum				
Fór eftir fyrirmælum				
Lagði sitt að mörkum að skilum verkefnisins				

Mat á leiðarbók

Nafn: _____

	Hvað tókst vel- Hvað mætti laga
	Sjálfur
	Kennari
Ingangur:	
Innhald bókar: Eru öll verkefni til staðar, eru þau vel unnin?	
Lokaorð:	
Útlit bókarinnar:	
Er farið eftir fyrirmælum um útlit leiðarbókar	

Atriðisorðaskrá

- Bókagerð: Bls. 9
Ég er frábær eins og ég er: Bls. 16
Google earth: Bls. 36-37
Hópskipting: Bls. 8, 11, 12, 16, 24
Hugarflug með leiðsögn: Bls. 32-34, 35
Kemba: Bls. 24
Kortagerð: Bls. 10-11, 13,
Kveikja: Bls. 7
Leiðarbók: Bls. 44-45, 46, 47
Leikræn tjáning: Bls. 14-15
Lita garn: Bls. 25
Námsmat: Bls. 5
Persónugerð: Bls. 18-19
Safnmappa: Bls. 13
Saga Tyrkjaránsins: Bls. 6-7
Samþætting: Bls. 4
Skapandi ritun: Bls. 30-31
Skrifa bréf: Bls. 42-43
Spinna: Bls. 24
Tóvinna og fatalitun: Bls. 22-23
Trúarbrögð: Bls. 40-41
Umræðuhópar: Bls. 8
Uppskeruhátíð: Bls. 48-51
Veðurfar: Bls. 38-39
Vefnaður: Bls. 26-27, 28
Þæfing: Bls. 25

Heimildir

Anna Jeppesen og Ása Helga Ragnarsdóttir. (2004). *Leiklist í kennslu*. Reykjavík: Námsgagnastofnun.

Aðalnámskrá grunnskóla. Almennur hluti (2011). Reykjavík: Menntamálaráðuneytið

Ása Helga Ragnarsdóttir og Rannveig Björk Þorkelsdóttir. (2012). *Hagnýt leiklist: handbók kennara: Aðferðir leiklistar nýttar til náms og broska*. Reykjavík: Námsgagnastofnun.

Fríður Ólafsdóttir. (1996). *Íslenska ullin*. Sótt 26. nóvember 2012 af

<http://www.nams.is/Namsefni/Valid-namsefni/?productid=b44cab65-b620-4f19-9af1-4a0331c754a7>.

Fríður Ólafsdóttir. (1999). *Íslensk karlmannaföt 1740-1850*. Reykjavík: Óðinn.

Gunnar J. Gunnarsson. (1995). *Maðurinn og trúin*. Reykjavík: Námsgagnastofnun.

Guðmann Þorvaldsson. (1989). *Veðrið – hvað er nú það ?* Reykjavík: Námsgagnastofnun.

Heimaslóð. (e.d.) *Aðdragandi og sögulegt umhverfi Tyrkjaránsins í Vestmannaeyjum*. Sótt 22. nóvember 2012 af

<http://heimaslod.is/images/6/64/Ræningjatangi.jpg>.

Helgi Grímsson. (2007). *Ég er frábær eins og ég er*. Sótt 15. nóvember af <http://www.leikjavefurinn.is/index.php?f=leikur&n=285>.

Hulda Á. Stefánsdóttir. (1984). *Tóvinna: Skýringar með litskyggnum*. Reykjavík: Námsgagnastofnun.

Ingvar Sigurgeirsson. (e.d.). *Leikjavefurinn*. Sótt 17. október 2012 af <http://www.leikjavefurinn.is>.

Ingvar Sigurgeirsson. (1999). *Litrófkennsluaðferðanna*. Reykjavík: Æskan.

Íslensk orðabók. (2005). Mörður Árnason (ritstjóri). Reykjavík: Edda útgáfa.

Lilja M. Jónsdóttir. (1995). *Integrating the curriculum: A story of three teachers*. [Óbirt M.Ed. ritgerð]. Toronto: Ontario Institute for Studies in Education.

Lilja M. Jónsdóttir. (1996). *Skapandi skólastarf: Handbók fyrir kennara og kennaranema um skipulagningu þemanáms*. Reykjavík: Námsgagnastofnun.

Lilja M. Jónsdóttir. (2001). *Kennarabók með Ífullorðinna tölu*. Reykjavík: Námsgagnastofnun.

Pohlman, J. (1987). *Veðrið*. (Páll Bergþórsson þýddi). Reykjavík: Vaka-Helfafell.

Ponzi, F. (1987). *Ísland á átjándu öld. Myndir úr leiðöngrum Banks og Stanleys*. Reykjavík: Almenna bókafélagið.

Sigfús M. Johnsen. (1946). *Saga Vestmannaeyja*. Reykjavík: Ísafoldarprentsmiðja h.f.

Sigmar Þór Sveinbjörnsson. (2008). *Heimaey fyrir gos II*. Sótt 22. nóvember 2012 af <http://nafar.blog.is/blog/nafar/image/511305/>.

Sigrún Helgadóttir og Þorgerður Hlöðversdóttir. (2010). *Jurtalitun*. Reykjavík: Litróf.

Steinunn Jóhannesdóttir. (2010). *Reisubók Guðríðar Símonardóttur*. Reykjavík: Mál og menning.

Tyrkjaránið á Íslandi 1627. (1906). Reykjavík: Sögufélag.

Þorsteinn Helgason. (2002). *Tyrkjaránið 1627* [mynddiskur]. Reykjavík: Seylan ehf.

Þóra Björk Jónsdóttir. (2008). *Námsmat með áherslu á leiðsagnarmat*. Akureyri: Eigin útgáfa.

Þórunn Blöndal. (1994). *Mályrkja 1*. Reykjavík: Námsgagnastofnun.

Rakel Ósk Guðmundsdóttir
og Valdimar Unnar Jóhannsson

2013